

Átrendeződés a jobboldalon?

Dr. Navracsics Tibor

Mozgalmas hétvégét tudhat magáénak az európai belpolitika jobboldala. Két meghatározó politikus megerősítette pártvezetői pozícióját az elkövetkező évekre, miközben az Európai Néppárt elnöke bejelentette lemondását és hazájába visszatérését. Eközben tizenhat jobboldali párt egy Európa jövőjéről szóló közös memorandumot írt alá, ami akár egy új pártszövetség alapját is képezheti.

A második világháború utáni európai ideológiai színpad jobboldalán hagyományosan a kereszténydemokrata pártok voltak meghatározó pozícióban. A háború után megalakult kormányok vezető erői voltak. Politikusai ott bábáskodtak az európai integráció kezdeti lépéseinél, évtizedekre meghatározva annak célját és jellegét. Az európai kereszténydemokrácia kezdettől fogva nemcsak értekeit tekintve elkötelezett támogatója az integrációnak, de tetteivel is minden eszközzel segítette annak erősödését: a kereszténydemokrata pártokat tömörítő Európai Néppárt 1976-ban elsőként lépett ki pártszövetségként az európai politikai porondra, és vált az európai integráció egyik motorjává.

Az utóbbi években azonban egyre komolyabb problémákkal kellett szembenéznie az európai kereszténydemokráciának. Az elmúlt tíz évben folyamatosan csökkent az Európai Unión belül a kereszténydemokraták által irányított kormányok száma, ami jól mutatta a megcsappant választói támogatást. Ráadásul a 2008-ban indult gazdasági válság, az euróválság, valamint a migrációs krízis eredményeként a legtöbb országban jobboldali vetélytársaik is akadtak, így azzal az új helyzettel kellett megküzdeniük, hogy immáron nemcsak a bal-, hanem a jobboldalról is számolniuk kellett kihívókkal.

A legutóbbi, 2019-es európai parlamenti választáson ugyan még meg tudták őrizni vezető helyüket, azonban támogatottságuk csökkenése egyértelműen jelezte az idők változását. A visszavonuló [Joseph Daul](#) helyére 2019-ben elnökként megválasztott [Donald Tusk](#) az Európai Néppárt revitalizálását ígérte. Sokan nagy reményeket fűztek Tusk személyéhez: sikeres miniszterelnökként, majd pedig az Európai Tanács elnökeként az európai tapasztalat és a közép-európai frissesség tökéletes kombinációjának ígérkezett. A megválasztott elnök azonban, tevékenységének kevesebb, mint két éve alatt csalódást okozott: a párt pozícióit nem javította, sőt, a belső ellentétek [kiélezésével](#) szakításig vitte a Fidesszel fennálló konfliktust.

Mindeközben otthoni pártja, a PO egyre rosszabbul szerepelt a felmérésekben. Az egykor sikeres kormánypárt az utóbbi hónapokban nemhogy nem tudott már a PiS-kormány ellensúlya lenni, de [küzdenie kellett](#) a teljes jelentéktelenné válás ellen. Az egymást követő vezetőváltások nem eredményezték Tusk utódjának megtalálását. Így

aztán az európai és a hazai sikertelenség összegeként valójában nem is meglepő, hogy a hétvégén Tusk [bejelentette](#), hogy visszatér a lengyel belpolitikába és lemond az Európai Néppárt elnöki pozíciójáról.

Tette ezt egyidőben azzal, hogy Jaroslaw Kaczynskit [újraválasztotta](#) elnökévé - ígérete szerint utolsó alkalommal - a lengyel kormánypart, a PiS. Kaczynski az elmúlt időszakban nemcsak azt bizonyította be, hogy a jobbközép pártoktól jobbra elhelyezkedő pártok is lehetnek tartósan kormánypartok, de egyben azt is bizonyította, hogy kormányzás közben még a népszerűséget is lehet növelni. Éppen ezért sokak számára Orbán Viktorral együtt ő az új közép-európai jobboldal megtestesítője.

Ezzel egyidőben, ugyancsak a hétvégén Európa nyugati felén szintén megerősítették hivatalában egy másik markánsan jobboldali politikust. Marine Le Pen ugyancsak ellenjelölt nélkül [választották meg](#) a párt küldöttjei immáron negyedik mandátumára. Ugyan pártja a Rassemblement National (Nemzeti Gyűlés) csalódást okozott a legutóbbi regionális választásokon Franciaországban, sokak számára nem kétséges azonban, hogy akár csak a legutóbbi elnökválasztáson, úgy a jövő évin is Le Pen a második fordulóba bejutva jelent majd kihívást a hivatalban lévő és újrázni szándékozó Emmanuel Macronnak.

Részben elnökválasztási kampányát is szolgálta az a közösen kezdeményezett, majd tizenhat jobboldali párt - köztük a Fidesz - által aláírt [dokumentum](#), amelyben Európa megújítására szólítanak fel. Az Európa jövőjéről szóló vita részeként nyilvánosságra hozott álláspont mindenesetre jó kiinduló alapnak tűnik arra, hogy az Európai Parlamentben jobbra a Konzervatívok és Reformisták, valamint az Identitás és Demokrácia képviselőcsoportokban helyet foglaló pártok a jövőben valamiféle közös cselekvési tervet, vagy stratégiát fogalmazzanak meg. Ennek az ambíciónak [adott hangot](#) maga Le Pen is, amikor a dokumentum megszületését az európai patrióták szövetségéhez vezető út egyik jelentős lépéseként értelmezi.

Úgy tűnik tehát, hogy karnyújtásnyira vagyunk az Európai Néppárt jobboldali vetélytársának megszületésétől. Mindez ráadásul pont akkor történik, amikor a kereszténydemokratáknak új elnök után kell nézniük. Ebben a helyzetben az Európai Néppártnak olyan elnököt kell találnia, aki egyrészt meg tudja állítani az elmúlt évek lassú olvadását, az identitás elbizonytalanodását, másrészt hatékony ellenszert talál a jobboldali versenytársak ellen. A tét valóban óriási: ha tévednek, tartós szerkezeti átrendeződés következhet be a jobboldalon, és a jobbközép felőrlődhet a bal- és a jobboldal szorításában.

2021.07.08.